

M. Oksanen: 27/265 1963

Suop. 14/10-63

1.-2.10.63 tehdyt havainnot Louhisaaren kartanopuiston kasvistosta.

Päärakennuksen koillispuolella tulotien varrella olevat suuret puut, mm. komea 'lankkujuurinen' vuorijalava, sekä varsinaisessa kartanopuistossa päärakennuksen länsi- ja eteläpuolella kasvavat kookkaat tammet, lehmukset ja jalavat lienevät peräisin alkuperäisestä puistosta, joka Jutikkala & Nikanderin (1939) mukaan perustettiin Flemingien aikana, eli siis 1600- ja 1700-luvuilla. Sen sijaan niistä 200 silkkiäispuusta, jotka mainitaan vuodelta 1757 (Jutikkala & Nikander, op.c.) ei enää näy jälkeäkään. Ne ovat luultavasti kuolleet pian istuttamisen jälkeen, sillä silkkiäispuu (Morus nigra) ei ole meillä talvenkestävä (Rautavaara 1956). Hyödyn aikakautena tällaisten ulkomaisten kasvien viljelyä yleisesti kokeiltiin maassamme.

Valtaosa puiston kasvilajistosta lienee peräisin vuodelta 1878, jolloin turkulaisen Paludan & Steniuksen uusi puutarhasuunnitelma toteutettiin. Se laadittiin ns. englantilaisen puutarhatyylin mukaisesti (Jutikkala & Nikander op.c.). Englantilainen tyyli vaati puiston laitaosiin melkoisen tiheitä puu- ja pensasistutuksia, joiden välisillä nurmikoilla vain varjoa sietävät kasvit saattoivat viihtyä. Tällaista kasvimateriaalia hankittiin tuottamalla maahan Keski-Euroopan metsistä kerättyä heinänsiementä. Sen mukana saapui muitakin kasveja eli ns. heinänsiementulokkaita (Hylander 1943). Nämä kasvit joutuivat täällä kasvamaan usein samantapaisissa oloissa kuin alkuperäisillä kasvupaikoillaan. Eräät niistä ovat säilyneet mm. juuri kartanopuistojen laitaosissa vieläkin. Eräs englantilaisen puiston tyyppilaji puistonurmikka (Poa Chaixii) kasvaa melkoisen laajalla alalla Louhisaaren päärakennuksen itäpäädyn vaiheilla. Sitä on runsaasti kuusi- ja ruusuryhmän ympärillä. Lisäksi puistossa kasvaa (rak.mest. Laine, suull.ilm.) eräs toinen heinänsiementulokas, komea kiurunkannus (Corydalis nobilis). Puiston luonne on selvästi englantilainen, joskin puu- ja pensasryhmiä on jäljellä vain muutamia.

Päärakennuksesta rantaan vievän polun varrella olevat rivittäin istutetut tervalepät todennäköisesti ovat peräisin Paludan & Steniuksen suunnittelemasta puistosta. Osa puista on tosin kaadettu, mutta jäl-

jellä oleva istutus on erikoisuutensa sekä tervalepän hauskan kasvutavan vuoksi todella säilyttämisen arvoinen.

Läntisen sivurakennuksen pohjoispäässä olevan nurmikon lajisto vaikuttaa vanhalta, joskaan siinä ei näytä kasvavan puistonurmikkaa.

Siellä täällä rakennusten ja pensaikkojen vaiheilla kasvaa villiintyneitä koristekasveja. Vaikuttaa jokseenkin ihmeelliseltä, että harjaneilikka (Dianthus barbatus) on saanut tukevan jalansijan myös nurmikasvina. Sitä kasvaa jokseenkin runsaasti nurmikolla kuisiryhmän vaiheilla yhdessä puistonurmikan kanssa. Tavallisestihan se on puhdas koristekasvi ja sellaisena villiintyy rakennusten seinustoille ja pensaikkoihin.

Ainoa villiintynyt maustekasvi on piparjuuri, jota kasvaa paikoin puutarhan alueella. Se kuitenkin ei taida olla peräisin vanhasta ryytimaasta, vaan on myöhäisempi tulokas: piparjuuri villiintyy nopeasti. - Puutarhan keskivaiheilla kasvaa vanha kookas pajupensas, joka hoikkine oksineen ja kapeine lehtineen on hyvinkin eksoottisen bambupensaikon näköinen. Tarkkaa lajimääritystä ei vielä ole suoritettu. Puutarhan ympärille ilmeisesti tuulensuojaksi istutettu aitamainen puurivistö käsittää pihtakuusta, jalavaa, saarnea, koiranheisiä, hernepensasta ym.

Kartanoon aikaisemmin kuuluneessa puistometsässä - Myllymäki - kasvaa villiintyneenä siperialaista hernepensasta sekä runsaasti pihtakuusen (?) taimia, kauniita tammia ja vaahteroita.

Ns. tempelimutkassa entisen huvimajan tms. ympärillä on ympyrän muotoon istutettu jaloja lehtipuita. Lisäksi siinä kasvaa eräs parin metrin korkuinen käärme kuusen taimi sekä ruskoliljaa. Myös tämä viljelysperäinen lajisto olisi säilyttämisen arvoista. Paikka sopisi ehkä rauhoitettavaksi luonnonmuistomerkinä.

- 1) Tällainen vanha kulttuurilajisto on hyvin arvokasta, ruohokasvien iäksi + 80 vuotta on melko paljon.

1.-2.10.63 Louhisaaren kartanopuistosta muistiin merkityt viljelys-
peräiset kasvilajit:

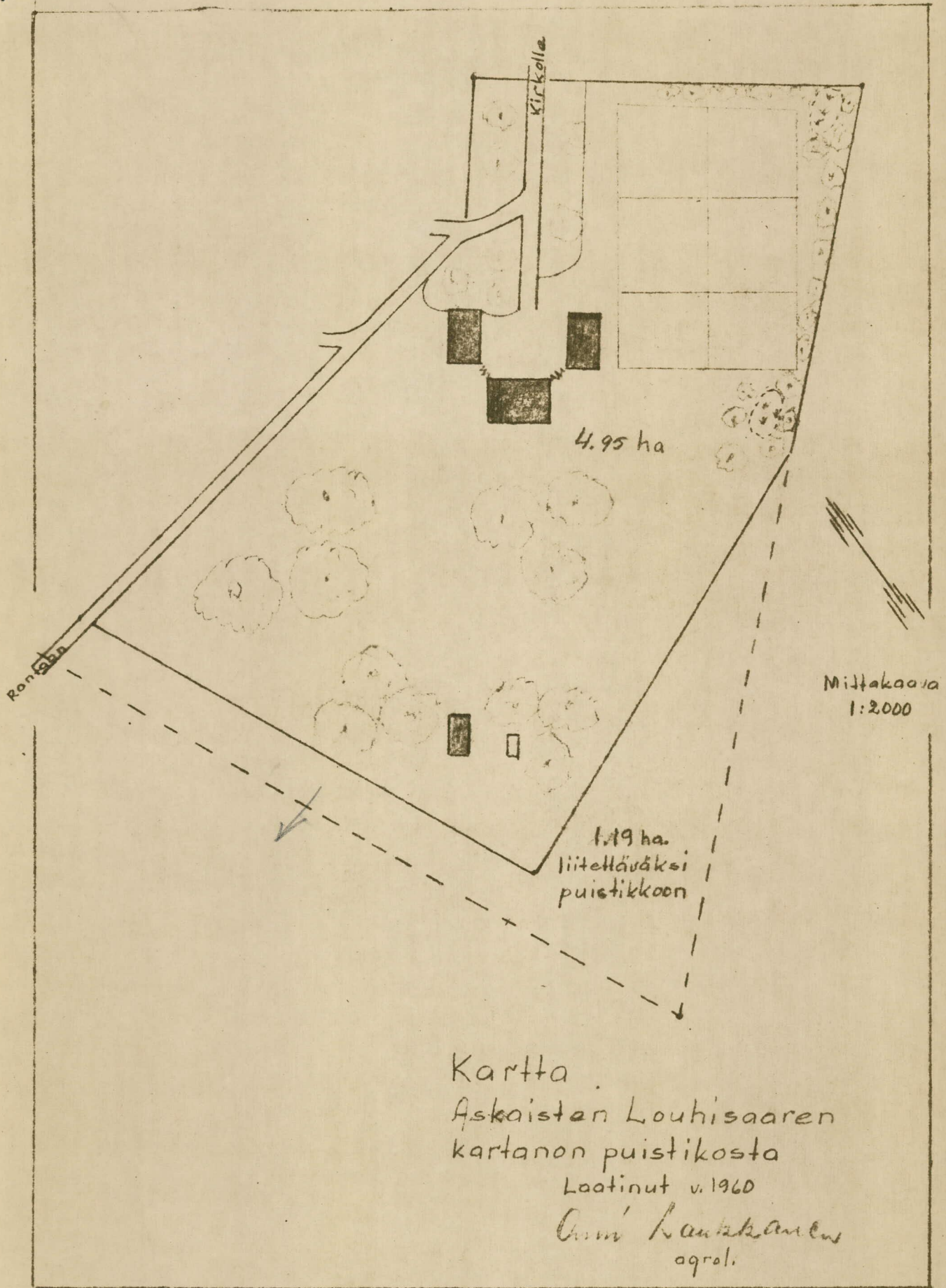
Puut: *Abies sibirica*, pihtakuusi
Pinus strobus ?, strobustumänty
Acer platanoides, vaahtera
Ulmus glabra, vuorijalava
Populus alba, hopeapoppeli
Populus balsamifera, palsamipoppeli
Fraxinus excelsior, saarni
Tilia cordata, metsälehmus
Alnus glutinosa, tervaleppä
Quercus robur, tammi
Larix sibirica ?, lehtikuusi

Pensaat: *Cornus alba*, kanukka
Rosa spp., ruusu
Spiraea salicifolia, pajunlehtiangervo
Spiraea chamaedryfolia, angervo
Berberis vulgaris, happomarja
Caragana arborescens, siperialainen hernepensas
Viburnum opulus, koiranheisi
Syringa vulgaris, pihasyreeni
Lonicera sp., kuusama
Sorbaria sorbifolia, pihlaja-angervo
Sambucus racemosa, terttuselja
Crataegus oxyacantha, orapihlaja
Crataegus monogyna, orapihlaja
Symphoricarpos rivularis, lumimarja
Salix viminalis ?, koripaju

Villiintyneet monivuotiset ruohokasvit:

Aquilegia vulgaris, akileija
Hemerocallis fulva, päivänlilja
Myosotis silvatica, lehtolemmikki
Dianthus barbatus, harjaneilikka
Poa Chaixii, puistonurmikka
Armoracia rusticana, piparjuuri
Calystegia sepium, iso kierto
Primula veris, kevätesikko
Lilium martagon, varjolilja
Lilium bulbiferum, ruskolilja
Saponaria officinalis, suopayrtti
Lupinus polyphyllus, lupiini

eläöstus

Kartta

Askaisten Louhisaaren
kartanon puistikosta

Laatinut v. 1960

Arni Haukkanen
agrol.